
September 2018

Kommunernes

praksis for opkrævning

af egenbetaling fra

anbragte børn og unge

under 18 år

Ankestyrelsen

Indholdsfortegnelse

KAPITEL 1 SAMMENFATNING	3
FORMÅL MED UNDERSØGELSEN	3
UNDERSØGELSENS RESULTATER	4
KAPITEL 2 OPGØRELSE OVER KOMMUNERNES OPKRÆVNING AF EGENBETALING	5
15 KOMMUNER HAR OPKRÆVET EGENBETALING	5
KOMMUNERNE HAR OPKRÆVET EGENBETALING I 49 SAGER	5
BELØB DER OPKRÆVES I EGENBETALING	6
KAPITEL 3 KOMMUNERNE HAR FORSKELLIG PRAKSIS FOR BEREGNING AF EGENBETALING	8
KAPITEL 4 ÅRSAGER TIL AT KOMMUNERNE IKKE OPKRÆVEDE EGENBETALING	9
KAPITEL 5 METODE	10

KAPITEL 1

Sammenfatning

Børne- og Socialministeriet har bedt Ankestyrelsen om at undersøge kommunernes praksis for opkrævning af egenbetaling fra børn og unge under 18 år, der er anbragt uden for hjemmet.

Kommunerne har mulighed for at opkræve egenbetaling fra børn og unge under 18 år, der er anbragt uden for hjemmet, hvis barnet eller den unge har en indtægt, enten fra arbejde eller fra en formue. Egenbetalingen skal bidrage til at dække udgifterne ved anbringelsen. Det fremgår af § 159 i serviceloven og § 12 i betalingsbekendtgørelsen.

FORMÅL MED UNDERSØGELSEN

Formålet med undersøgelsen er at afdække:

- Hvorvidt kommunerne har opkrævet egenbetaling i 2017 fra anbragte børn og unge under 18 år
- Omfanget af sager, hvor kommunerne har opkrævet egenbetaling
- Det samlede beløb kommunerne har opkrævet i egenbetaling
- Kommunens praksis for beregning af beløbet til egenbetaling
- Årsager til at der ikke opkræves egenbetaling

Kommunerne er blevet bedt om at foretage alle opgørelser for 2017.

UNDERSØGELSENS DATAGRUNDLAG

Undersøgelsen består af en spørgeskemaundersøgelse blandt landets kommuner.

Vi har modtaget besvarelser fra 88 ud af 96¹ kommuner, hvilket giver en svarprocent på 92.

Spørgeskemaet afdækker kommunernes praksis for egenbetaling i 2017.

¹ To kommuner har forpligtende samarbejde på dette område, hvorfor antallet af kommuner, der indgår i undersøgelsen, er 96 og ikke 98.

UNDERSØGELSENS RESULTATER

15 kommuner har opkrævet egenbetaling

Undersøgelsen viser, at 15 ud af de 88 kommuner, der har besvaret spørgeskemaet, har opkrævet egenbetaling fra anbragte børn og unge under 18 år i 2017.

Der er opkrævet egenbetaling i 49 sager

14 af de 15 kommuner har tilsammen opkrævet egenbetaling i 49 sager. Den resterende kommune har ikke oplyst omfanget af sager. Flest kommuner oplyser, at de har opkrævet egenbetalingen i en til to sager. En enkelt kommune oplyser, at kommunen har opkrævet egenbetaling i 25 sager. Flere af kommunerne oplyser, at de har foretaget et skøn i deres opgørelse.

Seks kommuner kan opgøre beløbet, der er opkrævet

Af de 15 kommuner, der har opkrævet egenbetaling, har seks kommuner oplyst, at de kan opgøre det samlede beløb, de har opkrævet i egenbetaling fra børn og unge under 18 år i 2017. De seks kommuner har tilsammen opkrævet egenbetaling i 13 sager. Det samlede beløb, de har opkrævet i 2017, er 146.188 kr. Det svarer til, at der i gennemsnit er blevet opkrævet 11.245 kr. pr. anbragte barn eller ung.

Forskellig praksis for hvornår og hvordan der opkræves egenbetaling

Undersøgelsen viser desuden, at kommunerne har forskellig praksis for, hvornår de vurderer, at det er relevant at opkræve egenbetaling og for hvordan egenbetalingen i så fald beregnes. Kommunerne er dog generelt enige om, at det skal kunne betale sig for barnet eller den unge at arbejde, hvorfor de sætter grænsen for, hvornår der opkræves egenbetaling, forholdsvis højt.

Kommunerne har ikke sager, hvor det er relevant at opkræve egenbetaling

Blandt de 73 kommuner, der har angivet i spørgeskemaet, at de ikke opkrævede egenbetaling i hele 2017, oplyser flere kommuner, at de ikke havde sager, hvor det var relevant at opkræve egenbetaling fra barnet eller den unge. Derudover peger kommunerne eksempelvis på, at der ikke er praksis for at opkræve egenbetaling for anbragte børn og unge under 18 år, at det kan være komplekst og ressourcekrævende at administrere reglerne, at egenbetalingen kan ødelægge incitamentet til at få et arbejde, og at de unge ofte har en lav og ustabil indtægt. Flere kommuner arbejder i stedet med at lave aftaler om opsparing med barnet eller den unge.

KAPITEL 2

Opgørelser over kommunernes opkrævning af egenbetaling

15 KOMMUNER HAR OPKRÆVET EGENBETALING

Vi har bedt kommunerne om at oplyse, om de har opkrævet egenbetaling fra anbragte børn og unge under 18 år i 2017.

Ud af 88 kommuner er der 15 kommuner, der har svaret, at de i 2017 har opkrævet egenbetaling fra børn og unge under 18 år, der er anbragt uden for hjemmet, *se tabel 2.1*.

TABEL 2.1 ANTAL KOMMUNER DER I 2017 HAR OPKRÆVET EGENBETALING

Opkrævet egenbetaling	Antal kommuner
Ja	15
Nej	73
I alt	88

Kilde: Ankestyrelsen

KOMMUNERNE HAR OPKRÆVET EGENBETALING I 49 SAGER

Af de 15 kommuner, der oplyser, at de har opkrævet egenbetaling fra anbragte børn og unge under 18 år, har 14 af kommunerne tilsammen opkrævet egenbetaling i 49 sager i 2017.

En af de 15 kommuner har oplyst, at de har opkrævet egenbetaling, men ikke oplyst, hvor mange sager det drejer sig om.

De fleste kommuner har opkrævet egenbetaling i en eller to sager. En enkelt kommune oplyser, at de har opkrævet egenbetaling fra anbragte børn og unge i 25 sager, *se tabel 2.2*.

Seks ud af de 14 kommuner har angivet, at deres opgørelse af antallet af sager beror på et skøn.

TABEL 2.2 OVERSIGT OVER ANTAL KOMMUNER OG ANTAL SAGER, HVOR DER ER OPKRÆVET EGENBETALING

5 kommuner har opkrævet egenbetaling i 1 sag	I alt 5 sager
6 kommuner har opkrævet egenbetaling i 2 sager	I alt 12 sager
1 kommune har opkrævet egenbetaling i 3 sager	I alt 3 sager
1 kommune har opkrævet egenbetaling i 4 sager	I alt 4 sager
1 kommune har opkrævet egenbetaling i 25 sager	I alt 25 sager
I alt 14 kommuner*	I alt 49 sager

Note: *En af de 15 kommuner har angivet, at de har opkrævet egenbetaling, men har ikke angivet hvor mange sager det drejer sig om. Kommunen indgår derfor ikke i tabellen.

Kilde: Ankestyrelsen

BELØB DER OPKRÆVES I EGENBETALING

Ud af de 15 kommuner, der har opkrævet egenbetaling fra anbragte børn og unge under 18 år, har det været muligt for seks kommuner at angive det samlede beløb, de har opkrævet i 2017.

De resterende ni kommuner oplyser, at det ikke har været muligt for dem at opgøre det beløb, de har opkrævet i egenbetaling.

De seks kommuner har til sammen opkrævet egenbetaling i 13 sager i 2017. Kommunerne har i alt opkrævet 146.188 kr. i de 13 sager. Det svarer til, at der i gennemsnit er blevet opkrævet 11.245 kr. pr. anbragte barn eller ung. For de seks kommuner er det laveste gennemsnitsbeløb årligt pr. anbragte barn eller ung 9.170 kr., mens det højeste gennemsnitsbeløb er 15.360 kr., se *tabel 2.3*.

TABEL 2.3 OVERSIGT OVER DE BELØB DE SEKS KOMMUNER HAR OPKRÆVET I EGENBETALING FRA ANBRAGTE BØRN OG UNGE UNDER 18 ÅR I 2017

Antal sager i kommunen	Samlet beløb kommunen har opkrævet i 2017	Gennemsnitligt beløb pr. sag
2	23.988	11.994
4	40.500	10.125
3	35.124	11.708
2	18.340	9.170
1	12.876	12.876
1	15.360	15.360
I alt 13 sager	I alt 146.188 kr.	I gennemsnit 11.245 kr.

Note: Det gennemsnitlige beløb er beregnet på baggrund af det samlede beløb, der er blevet opkrævet i kommunen og antallet af sager, hvor der er opkrævet egenbetaling.
Ingen af de seks kommuner har foretaget et skøn i forbindelse med opgørelsen.

Kilde: Ankestyrelsen

Kommunerne har forskellig praksis for beregning af egenbetaling

Det fremgår af kommunernes besvarelser af spørgeskemaet, at der er forskellig praksis for, hvornår de vælger at opkræve egenbetaling fra anbragte børn og unge under 18 år, og hvordan de beregner egenbetalingen.

Flere kommuner peger overordnet set på, at der skal være et incitament for børn og unge til at arbejde. Derfor tager de i deres beregning højde for, at der både skal være mulighed for, at barnet eller den unge kan spare op af indtægterne, og at de skal have lov til at beholde en del af indtægterne til deres eget forbrug.

Nedenfor er beskrevet eksempler på kommunernes praksis og overvejelser i forbindelse med beregningen:

- Flere kommuner oplyser, at de beregner egenbetaling ved at modregne den unges indtægt i de tøj- og lommepenge, den unge får udbetalt af kommunen.
- En kommune oplyser, at de kun opkræver egenbetaling, hvis indtægten overstiger det beløb, der ydes til lommepenge og tøj, dog må den unge altid som minimum beholde halvdelen af indtægten. Derudover kan der være et fradrag af egenbetaling, der går til opsparing.
- En kommune beskriver, at de alene opkræver egenbetaling, hvis den unge er i fast ordinær beskæftigelse, eller indtægten svarer til indtægten ved en læreplads.
- En kommune beskriver, at de opkræver egenbetaling, hvis den unge under 18 år tjener mere end 2.000 kr. brutto om måneden, men kun hvis indtægten over de 2.000 ikke går til opsparing.
- En kommune beskriver, at de opkræver halvdelen af den unges løn til egenbetaling, men at den unge dog som minimum skal beholde et beløb, der svarer til tøj- og lommepenge. Udover hvad den unge beholder af sin arbejdsindtægt, udbetales der fortsat tøj- og lommepenge fra kommunen.

Årsager til at kommunerne ikke opkrævede egenbetaling

Blandt de kommuner, der ikke har opkrævet egenbetaling fra anbragte børn og unge under 18 år i 2017, oplyser hovedparten, at det skyldes, at der ikke har været sager, hvor det var relevant at opkræve egenbetaling. Derudover peger kommunerne på en række forhold der gør, at de ikke opkrævede egenbetaling i 2017.

Ikke praksis for og fokus på egenbetaling i kommunerne

Flere kommuner skriver, at de ikke har udarbejdet en praksis eller interne procedurer for opkrævningen. For mange kommuner er der dermed ikke fokus på egenbetaling fra anbragte børn og unge under 18 år, og der er ikke faste arbejdsgange for det. Flere kommuner skriver dog, at de er ved at sætte fokus på området.

Komplekst og ressourcekrævende at administrere regler

En anden årsag, der fremhæves, er, at reglerne er komplekse og ressourcekrævende at administrere. Kommunerne nævner også, at det er svært at finde oplysninger om egenbetaling for unge under 18 år, og at der er behov for en vejledning til, hvordan reglerne skal administreres i praksis.

Den unges indtægt går til opsparing

En stor andel af kommunerne angiver, at de ikke opkræver egenbetaling, fordi de i stedet indgår en aftale med den unge om, at dele af den unges indtægt går til en opsparing. Det kan eksempelvis være opsparing til kørekort, indskud til en fremtidig bolig eller lignende.

Egenbetaling ødelægger incitament for et fritidsjob

En enkelt kommune peger på, at hvis det er realistisk for de unge at have et arbejde, kan egenbetaling ødelægge incitamentet, hvorfor kommunen ikke opkræver egenbetaling fra de unge.

De unge har ofte en lav og ustabil indkomst

En kommune nævner, at de unges indtægt ofte er meget ustabil, og det kan derfor være vanskeligt at beregne egenbetaling fra måned til måned, fordi den unges indtægt varierer meget fra måned til måned.

Metode

Formålet med undersøgelsen er at belyse kommunernes praksis for opkrævning af egenbetaling fra anbragte børn og unge under 18 år. Det har vi belyst gennem en spørgeskemaundersøgelse blandt alle landets kommuner. Processen og de metodiske valg beskrives i dette afsnit.

Hvad omfatter spørgeskemaet

Spørgeskemaet afdækker kommunernes praksis for opkrævning af egenbetaling ud fra følgende:

- Hvorvidt kommunerne har opkrævet egenbetaling i 2017 fra anbragte børn og unge under 18 år
- Omfanget af sager, hvor kommunerne har opkrævet egenbetaling
- Det samlede beløb kommunerne har opkrævet i egenbetaling
- Kommunens praksis for beregning af beløbet til egenbetaling
- Årsager til at der ikke opkræves egenbetaling

Spørgeskemaet og undersøgelsen afdækker kommunernes praksis for egenbetaling i hele 2017.

Kvalitetssikring af spørgeskema før udsendelse

Spørgsmålene i spørgeskemaet er blevet kvalificeret af fem kommuner forud for udsendelsen. Formålet var at afdække, hvilke opgørelser kommunerne har mulighed for at oplyse om i forhold til egenbetaling. Derudover var formålet at få indblik i kommunernes praksis på området, så vi kunne angive relevante svarmuligheder.

Udsendelse af spørgeskema og rykkerprocedure

Spørgeskemaet blev sendt til alle landets kommuner, adresseret til de medarbejdere, der er angivet som kontaktpersoner på Danmarks Statistiks anbringelsesstatistik.

En uge efter spørgeskemaet blev sendt til kommunerne, sendte vi en påmindelse ud til de kommuner, der endnu ikke var gået i gang med at besvare spørgeskemaet.

Da fristen for besvarelse udløb, sendte vi en rykkermail til de kommuner, der ikke havde besvaret spørgeskemaet. Efterfølgende ringede vi til de kommuner, vi ikke havde hørt fra, og gav dem en ny frist for besvarelse af spørgeskemaet. Derudover gav vi dem mulighed for at afgive deres besvarelse til os over telefonen.

Svarprocent

I alt har vi modtaget besvarelser fra 88 ud af 96 kommuner, hvilket giver en samlet svarprocent på 92 procent. To kommu-

ner udgår, da de har forpligtende samarbejde med en anden kommune på området, som derfor også har besvaret spørgeskemaet på deres vegne.

Validering af besvarelser

Vi har valideret kommunernes besvarelser, og i de tilfælde, hvor vi har været i tvivl om, hvordan besvarelserne skulle tolkes, har vi kontaktet kommunerne telefonisk.

Flere kommuner er blevet kontaktet, fordi det har været uklart, om deres besvarelse handler om egenbetaling for børn og unge under 18 år eller kommunens praksis for opkrævning af forældrebetaling. Derudover har vi taget kontakt til kommuner med forpligtende samarbejder for at afklare, hvilke kommuner de pågældende besvarelser dækker over.